

PAKSU- JA PERÄSUOLISYÖVÄN LEIKKAUKSEN JÄLKEINEN JATKOHOITO-OPAS

Leikkauksen jälkeen

Sinulta on poistettu leikkauksella pahanlaatuinen kasvain eli syöpä suolistosta. Lisäksi kasvaimen ympäriltä on poistettu ympäröivää kudosta imusolmukkeineen. Suoliston alueen syöpä esiintyy useimmiten paksu- tai peräsuolen alueella, harvemmin ohutsuolessa.

Noin kuukauden kuluttua leikkauksesta sinulle järjestetään erikoislääkärin vastaanotto keskussairaalan syöpätautien poliklinikalle. Vastaanotolla lääkäri arvioi mahdollisen lisähoidon tarpeen. Lisähoidon tarpeeseen vaikuttavia asioita ovat mm. kasvaimen koko, tyyppi ja erilaistumisaste, syövän levinneisyys ja sen uusiutumiskiriski. Lisäksi leikkauksesta toipuminen, ikä ja mahdolliset perussairaudet vaikuttavat jatkohoitoon. Vastaanotolla arvioidaan myös perinnöllisen suolistosyövän todennäköisyys ja tarvittaessa voidaan suostumuksellasi ohjata Sinut jatkotutkimuksiin perinnöllisyyslääkärin vastaanotolle. Syöpätautien poliklinikalla tapaavat myös sairaanhoitajan. Ennen vastaanottoa Sinulta tarkistetaan verikokeet sekä tarvittaessa otetaan sydänfilmi sekä määrätään muita tutkimuksia tai kuvauksia. Saat ajat lääkärin vastaanotolle sekä tarvittaviin tutkimuksiin yleensä kirjeitse.

Liitännäishoidot

Leikkauksen jälkeen hoitoa voidaan täydentää lääke- ja/tai sädehoidolla. Tällaisen liitännäishoidon tarkoituksena on hävittää mahdolliset mikroskooppisen pienet syöpäsolupesäkkeet elimistöstä.

Sinun kohdallasi harkitaan yksilöllisesti, onko tarpeen käynnistää lääkehoito ja millainen. Lisäksi arvioidaan, onko peräsuolileikkauksen jälkeen tarvetta leikkausalueen sädehoidolle.

Solunsalpaajat

Mikäli leikkauksen jälkeen aloitetaan solunsalpaajahoito, saat sen yleensä sairaalamme syöpätautien poliklinikalla tiputuksena suoneen ja/tai suun kautta lääkityksenä. Suoneen annettava lääkehoito tapahtuu usein päiväkäyntinä, mutta joskus lääkkeen antoaika on kahden vuorokauden mittainen, jolloin sinulle varataan paikka vuodeosastolle. Jatkossa tällainen pidempi lääkehoito on yleensä

mahdollista toteuttaa kotona kannettavan lääkesäiliön kautta. Suun kautta otettavat solunsalpaajat otetaan kotona. Ennen jokaista solunsalpaajahoidoa käyt verikokeissa joko keskussairaalan tai kotipaikkakunnan terveystieteiden laboratoriossa. Hoito annetaan tavallisimmin kolmen viikon välein yhteensä kuusi-kahdeksan kertaa, joten hoitajakson kokonaiskesto on noin 4-6 kuukautta. Hoitojen aikana veriarvojasi ja vointiasi seurataan säännöllisesti syöpätautien erikoislääkärin ja/tai sairaanhoitajan vastaanotolla. Koska solunsalpaajat tuhoavat hetkellisesti myös elimistön terveitä soluja, hoidoista tulee yleensä haittavaikutuksia. Erityisesti mahdollisiin tulehdusoireisiin (esim. kuume, veriarvojen poikkeavuus, kipu nielussa, yskä, pitkittynyt ripuli, huomattava yleistilan lasku) tulee kiinnittää huomiota. Erikoislääkäri keskustelee kanssasi hoitojen aikaisesta sairausloman tarpeesta.

Sädehoito

Sädehoito on yksi peräsuolisyövän leikkausta täydentävistä hoitomuodoista. Se toteutetaan sädehoitoyksiköissä, joista lähimmät sijaitsevat Vaasan keskussairaalassa ja Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Jos syöpätautien erikoislääkäri katsoo Sinun hyötyvän sädehoidosta, hän laatii lähetteen valitsemaasi sairaalaan. Sädehoidon toteuttava sairaala ilmoittaa Sinulle kirjeitse sädehoidon alkamisajankohdan. Sädehoito annetaan viitenä arkipäivänä viikossa ja se kestää kerrallaan muutamia minutteja. Sädehoidon kokonaiskesto vaihtelee tavallisesti esim. neljästä noin seitsemään viikkoa ja sen aikana voidaan joskus samanaikaisesti antaa solunsalpaajahoidoa. Joskus sädehoito annetaan kasvaimen pienentämiseksi ennen leikkausta viiden vuorokauden mittaisena hoitona, jotta kirurginen kasvaimen poisto tulisi mahdolliseksi.

Sädehoidon aikana voit asua sairaalan potilaskodissa tai kulkea päivittäin kotoa, jolloin kulkuyhteydet korvataan yleisen kulkuneuvon mukaan (juna, linja-auto, Kelan ns. kimpakyytitaksi).

Hoidon sivuvaikutukset

Syöpähoidot ja hoitoon liittyvät tukihoidot voivat aiheuttaa erilaisia hoidon aikaisia muutoksia elimistössä (esim. ripuli ja/tai ummetus, limakalvojen kuivuminen, virtsavaivat ja ohimenevä verivirtaisuus -etenkin sädehoidossa, hiustenlähtö, väsymys, unettomuus, ruokahaluttomuus, pahoinvointi ja mielialan lasku). Keskustele näistä hoitohenkilökunnan kanssa.

Tukipalvelut

Pyrimme auttamaan Sinua kaikin mahdollisin keinoin, jotta suunniteltu hoito toteutuu. Hoidon ajaksi Sinulle kirjoitetaan tarvittaessa sairauslomaa. Saat mukaasi syöpään, sen hoitoihin, ravintoon ja esim. sosiaaliin etuisuuksiin liittyvää kirjallista materiaalia. Jos Sinulla on avanne, tapaat avannehoitajan. Sinulla on mahdollisuus keskusteluun myös psykiatrisen poliklinikan henkilökunnan kanssa. Tarvittaessa järjestämme käynnin sosiaalityöntekijän vastaanotolle. Tietoa sopeutumismenestyskursseista saat alueellisista syöpäyhdistyksistä ja kuntoutusohjaajalta, joka myös auttaa peruukin hankkimisessa.

Seuranta

Leikkauksen ja siihen mahdollisesti liitettävien muiden hoitojen päätyttyä siirrytään seurantaan, joka toteutetaan yksilöllisesti huomioiden mm. potilaan yleiskunto, perussairaudet ja ikä. Seurannan aloittamiseksi syöpätautien erikoislääkäri tekee lähetteen keskussairaalan kirurgian poliklinikalle, josta sinulle ilmoitetaan kirjeitse seurantaan kuuluvien tutkimusten ajankohdasta. Seuranta toteutetaan yleensä yhteensä 5 vuoden ajan sairaalamme kirurgian poliklinikan ja terveystieteiden yhteistyönä. Tavallisimmin Sinulta määrätään otettavaksi verikokeet (pieni verenkova ja CEA) noin 4 kuukauden välein ensimmäisen kahden seurantavuoden ajan, jonka jälkeen puolivuositain 5 vuoteen saakka. Koska suolistosyövät kehittyvät yleensä hitaasti vaiheittain hyvänlaatuisesta limakalvokasvaimesta (varrellinen ns. polyyppi tai limakalvon kohouma), näiden poistolla voidaan estää uuden syövän syntyminen. Tämän vuoksi Sinulle tehdään suolen täyhystystutkimus määrääjoin, yleensä noin kahden ja viiden vuoden kuluttua leikkauksesta. Koska suolistosyövän uusimarksi on suurin ensimmäisen kahden vuoden kuluessa leikkauksesta, Sinulle tullaan tässä vaiheessa tekemään myös kuvantamistutkimuksia, tavallisimmin vatsan ultraääni ja keuhkokuva. Sinulle järjestetään seurannan aikana kirurgin ja/tai terveystieteiden lääkärin vastaanotto. Vaikka seurannan avulla voidaan todeta osa suolistosyövän uusimista, Sinun on tärkeää ottaa yhteyttä joko terveystieteiden lääkəriin tai kirurgian poliklinikalle, mikäli sinulle tulee syöpähoitojen jälkeen esim. selittämätöntä, tahatonta, selvää laihtumista, veriulosteita, pitkittynyttä vatsakipua, ulostustoiminnan muuttumista, pitkittynyttä yskää tai hengenahdistusta. Onneksi kuitenkin suurella osalla hoidetuista suolistosyöpä ei uusi ja siten moni paranee syövästä kokonaan.

Yhteystiedot

Syöpätautien poliklinikka on avoinna maanantaista torstaihin klo 8.00-15.30 ja perjantaisin klo 8.00-14.30.

Sihteerin puhelinnumero on 06-826 4230. Puhelinaika ma-pe klo 8.30-13.

Sairaanhoitajan puhelinnumero on 06-826 4229. Puhelinaika ma-pe klo 9.00-11.00.

Voit myös jättää takaisinsoittopyynnön sairaanhoitajan ja sihteerin puhelimeen klo 7-14 (ma-to) ja klo 7-13 (pe).

Avannehoitajan tavoittaa puhelimitse kirurgian poliklinikalta keskiviikkoisin klo 8.00-9.30, puh. nro 06-8264555. Muulloin voi jättää avannehoitajalle soittopyynnön soittamalla kirurgian poliklinikan sihteerille puh. nro:oon 06-8264293.

Pohjanmaan syöpäyhdistyksen Kokkolan neuvonta-asema on avoinna ma-to klo 10-13 osoitteessa Mannerheiminaukio 1, 67100 Kokkola. Neuvontahoitaja Maria Heikkilä-Nyman, puh. 010-8436008.